

Η ιστορία του Άμκου δεν απέχει πολύ από τις ιστορίες των «κακών» που ο Θησέας εξολόθρευσε στο ταξίδι του από την Τροιζήνα στην Αθήνα. Κι όπως εκείνοι, έτσι κι αυτός είναι γιος του Ποσειδώνα. Για άλλη μια φορά δηλαδή έχουμε να κάνουμε με την πάλη του νέου προς το παλιό. Ο Άμκος άλλωστε, όπως και ο Ύλας και ο Κύζικος, είναι προελληνικός δαίμονας που εξέπεσε σε βασιλιά. Και οι πιο παλιοί μύθοι για τους Δολιόνες και τον Κύζικο δεν μιλούν για ειρηνική υποδοχή. Οι Δολιόνες δεν είναι παρά Πελασγοί που διώχθηκαν από τους Θεσσαλούς και τους Μάγνητες και, από την Θεσσαλία, βρέθηκαν στη Μικρά Ασία. Ο βασιλιάς τους Κύζικος σήμανε συναγερμό, όταν είδε να πλησιάζει στα μέρη του η Αργώ, ένα πλοίο από την Θεσσαλία. Οπότε η μάχη μέσα στη νύχτα δεν έγινε από παρεξήγηση αλλά από την έμφυτη ανάγκη των διωγμένων για επιβίωση. Εξάλλου, ο Ιάσοντας υποχρεώθηκε να θυσιάσει στη Ρέα, τη μητέρα των θεών, και όχι σε κάποια από τις κατοίκους του Ολύμπου.

Σε ορισμένους μύθους επίσης, όσο οι Αργοναύτες να ανέβουν στο όρος Δίνδυμο για να δουν μακριά, κάποιοι Γίγαντες παρουσιάστηκαν στην παραλία και προσπάθησαν να αποκλείσουν την Αργώ στο λιμάνι, ρίχνοντας βράχια γύρω της. Ταυτίζονται με Πελασγούς που αντιμετώπιστηκαν είτε από τον Ηρακλή, ο οποίος ξέμεινε στην παραλία και με το τόξο του τους σκότωσε, είτε από την προστάτισσα της περιοχής, Κόρη, που έχωσε τα βράχια στον βυθό και με αυτά φτιάχτηκε ένα νησί: Είτε η ίδια η Κύζικος είτε η Βέσβικος που πήρε το όνομά της από τον Πελασγό ήρωα Βέσβικο. Στο νησί αυτό εξοντώθηκαν οι Γίγαντες, είτε μόνο από την Κόρη είτε από αυτήν με τη βοήθεια του Ηρακλή.

Και ο Ύλας αναφέρεται ως παλιός τοπικός ήρωας της Κίου (στην παραλία της Βιθυνίας). Την έκτισαν, κατά την παράδοση, οι Αργοναύτες. Στα 650 π.Χ. έφτασαν εκεί και εγκαταστάθηκαν άποικοι από τη Μίλητο. Βρήκαν τους ντόπιους να λατρεύουν τον Ύλα ως θεό της βλάστησης, κάτι σαν Διόνυσο: Οι εκεί ιθαγενείς τον τιμούσαν τρέχοντας στα βουνά και φωνάζοντάς τον να εμφανιστεί με την κραυγή «Ύλα, Ύλα, Ύλα», ακριβώς όπως οι μαινάδες καλούσαν τον Βάκχο. Από αυτή την πραγματικότητα φαίνεται ότι προέκυψε η αναζήτησή του από τον Ηρακλή και τον Πολύφημο που τριγύριζαν στο δάσος καλώντας τον με το όνομά του. Δεν τον έβρισκαν, επειδή η ερωτευμένη Νύμφη τον μεταμόρφωσε σε αντίλαλο οπότε ο Ηρακλής και ο Πολύφημος άκουγαν πάλι τις δικές τους φωνές, όταν του φώναζαν. Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, ο Ύλας ήταν γιος του Θειοδάμαντα, βασιλιά των Δρυόπων («αυτών που ζουν στα δάση»), προελληνικού ινδοευρωπαϊκού φύλου που κατοίκησε στην κοιλάδα του Σπερχειού και σκοτώθηκε από τον Ηρακλή.

(τελευταία επεξεργασία, 20 Οκτωβρίου 2021)